

Partizansko nasilje povzročilo odpor

Bogdan Sajovic, foto: Matic Štojs, arhiv Demokracije

Rovte so eden od mnogih krajev, ki so med drugo svetovno vojno doživeli nasilje tako fašistov kot komunistov. Domače, komunistično nasilje se je izkazalo za mnogo hujšega od tujega, fašističnega.

V Rovtah je bila v nedeljo spominska slovesnost za pobitimi domačini med drugo svetovno vojno in po njej.

V nedeljo je bila v Rovtah slovesnost, ki je že tedne burila slovensko javnost. Na slovesnosti so zaznamovali 70. obletnico ustanovitve slovenskega domobranstva, 20. obletnico postavitve spominske plošče žrtvam vojnih in povojnih zločinov v tem kraju in tudi evropski dan spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih zločinov. Rovte so prav primeren kraj za takšno prireditev, saj so zločini italijanskih fašistov in še v veliko večji meri komunističnih partizanov skoraj iztrebili lokalno moško prebivalstvo. Slavnostni govornik na nedeljski slovesnosti

je bil predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša. Po poročanju medijev je Janša v svojem govoru med drugim dejal, da so državljansko vojno med 2. svetovno vojno povzročili komunisti. Kot veliko zlo 20. stoletja je označil komunizem in nacionalsocializem. Pri tem je zavrnil prepričanje nekaterih, da je »eno zlo s tem, ko se je spopadlo z drugim, prenehalo biti zlo in je postalo dobro«.

»Porušili in v hektolitrih bratovske krvi so utopili, kot pravijo, stari krivični red in vzpostavili novega. V tem njihovem novem redu so pobili na desettisoče ljudi,

jih na desettisoče mučili in zaprli, hkrati pa več kot desetino naroda spravili v pregnanstvo,«, je bil v opisu komunističnih zločinov plastičen slavnostni govornik.

»Tisti, ki so že pred okupacijo dve leti kolaborirali tako s Stalinom kot Hitlerjem, nimajo nobene moralne pravice drugim očitati kolaboracijo. S pobijanjem svojih dejanskih ali namišljenih političnih nasprotnikov so pričeli hkrati z okupatorjem. Povzročili so takšen teror, da se je marsikateremu domoljubnemu slovenskemu človeku okupator zazdel manjše zlo. Na tisoče Slovencev, ki so se na začetku

pridružili partizanom, se je temu terorju uprlo in prestopilo na protikomunistično stran,« je v svojem govoru nadaljeval predsednik SDS in dodal, da je odpor kateremukoli zlu bil in je legitim. »Spoštujemo vse, ki so se borili proti fašizmu, nacionalsocializmu in komunizmu. Vsi, ki so umrli v teh odporih, si zaslužijo dostojen grob in naše spoštovanje. Samo to je lahko nekoč v prihodnosti trajna osnova narodne sprave Slovencev.«

Udbomafija duši svobodo Janša je v svojem govoru omenil tudi, da sta se obe veliki zli posnemali

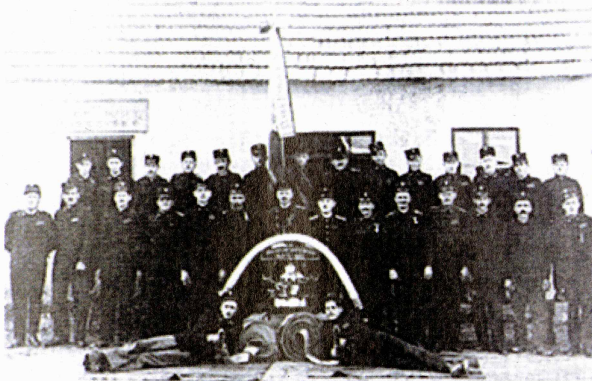
*Vas Rovte na razglednici iz časa
pred drugo svetovno vojno*

in tekmovali med seboj v grozodejstvih in bili genocidni. Omenil je, da je genocid izum marksizma, pri čemer je navedel zapis Karla Marxa v Neue Rheinische Zeitung, da bodo morale »rase in razredi, ki niso na ustrezni stopnji razvoja, preprosto umreti v velikem revolucionarnem holokavstu«. Med te »zaostale rase« je poleg drugih Slovanov uvrstil tudi Slovence.

Janša je v svojem govoru opisal tudi zdajšnjo situacijo v državi. Opozoril je na to, da celo nekateri največji zločinci slovenskega naroda že 40 let in več prejemajo privilegirane pokojnine in zato zanje ni noben problem napolniti Stožic ali Dražgoš z deset tisoč redno plačanimi udeleženci. Dotaknil pa se je tudi časa osamosvajanja Slovenije. Janša je dejal, da tedaj naš glavni nasprotnik ni bila JLA, temveč slovenski komunistični vrh. »Tako kot njihovim čebinskim prednikom je bila osamosvojitve zanje pogojno sprejemljiva, samo če ohranijo oblast. Vzorec nacionalnega izdajstva se je po 50 letih ponovil, na srečo pa nam je tragične posledice in državljanski spopad vsaj ob osamosvojitvi uspelo preprečiti,« je prepričan Janša. In prav zaradi tega po njegovem mnenju v Sloveniji dandanes prek monopolov v sodstvu, medijih, državnem aparatu in državnih podjetjih iz ozadja vladajo preddemokratske strukture. »Ime zanje – strici iz ozadja – je olupševalnica, ki velik del resnice zakriva. Ne gre za strice, ampak za na genocidu in privilegijah ukoreninjeno strukturo,« je bil oster predsednik SDS. Po njegovem mnenju je izraz udbo-mafija mnogo primernejši. »Ta duši našo svobodo in naš razvoj, vrača totalitarne ideologije in simbole, načrtno ustvarja protislovensko in protievropsko ozračje, mlade in podjetne ponovno naganja iz države in iz samostojne Slovenije ustvarja raj za balkansko narkomafijo.«

Končno je še dejal, da spopad med dobrim in zlom danes ne poteka med komunističnimi in domobranskimi simboli, pač

Gasilci v Rovtah; med številnimi komunističnimi žrtvami je bil tudi Pavel Lukan (na sliki peti v prvi vrsti z leve).

pa med komunističnimi simboli in vsem, kar je za njimi skrito ali odkrito, ter simboli slovenske državnosti. Po njegovem mnenju komunistom slovenske državnosti ni uspelo preprečiti, so pa zato naredili vse, da tudi v samostojni Sloveniji obdržijo monopole oblasti. Prepričan je, da bo šele po razgradnji teh monopolov mogoča tudi sprava v narodu, še pred tem pa se morata zgoditi resnica in pravica. Kot pravi, nobeno zlo ni propadlo brez odpora in ta je danes nujen.

Pred slovesnostjo je potekala maša, na kateri je imel nagovor Janez Juhant. Juhant je med

drugim dejal, da so se domobranci zavedali, da varujejo ne le dom in rod, pač pa so proti svoji volji postali branik krščanskih izročil, vsega, kar so ohranjali rodovi pred njimi. »Ne glede na njihov poraz jim zgodovina danes daje prav, saj so se uprli sovražniku človeštva, komunizmu, kot daje prav tudi tistim, ki so se uprli nacizmu,« je prepričan Juhant.

Medvojno in povojno nasilje Na slovesnosti je zbrane nagovoril tudi župan Logatca Berto Menard in izpostavil razklanost naroda. Menil je, da očitno kot narod še nismo odrasli, ker smo polni obtoževanj, ker mnogi še vedno govorijo o več resnicah. Po njegovem mnenju je resnica ena sama, vse drugo so interpretacije. »Šele ko so zgodbe, bolečine, rane izpovedane, se lahko zacelijo. Če ne bomo ozavestili ran, bomo nasilje prenašali na naše otroke in medsebojne odnose in temu smo danes priča.«

V Rovtah nad Logatcem so spomenik žrtvam komunistične revolucije postavili 22. avgusta 1993. Na njem je napisanih 212 imen mož in fantov, ki so bili pobiti po končani vojni. Medvojne žrtve so napisane na vaški kapeli, ki so jo rovtarski domobranci postavili 1. novembra 1944. Vanjo so takrat napisali vsa imena padlih v prvi svetovni vojni in imena vseh, ki so bili kakorkoli in na katerikoli strani ubiti do tega datuma. Osem Rovtarjev so partizani umorili leta 1942.

Kapelo, za katero so dali komunisti po vojni dvakrat ukaz, da se mora porušiti, so obnovili in prejšnjim imenom žrtev dodali še trinajst novih, ki so bili pobiti od 1. 11. 1944 do konca vojne. Rovte so od maja 1945 spadale pod zloglasni Logatec. Tja so se namreč morali iti javit fantje iz okoliških krajev. Iz Rovt jih je odšlo osemdeset in za petinpetdesetimi se je izgubila vsaka sled (večinoma naj bi jih bili odpeljali v zapore in taborišče v Ljubljani). Leta 2003 je Janko Maček izdal knjigo *Rovte v viharju vojne in revolucije*, v kateri je podrobno prikazal medvojno partizansko morijo v Rovtah. Nekaj navedb iz Mačkove knjige:

... V soboto, 6. maja 1942, ponoči so partizani prišli v Podklanec pri Rovtah in ►

Med izkopavanjem trupel v Češirkovem gozdu. Ob krsti stoji Lukanova žena Rozalija in trije otroci.

Že med vojno in revolucijo je bila žrtvam komunističnega nasilja postavljena kapelica. Na sliki spomenik s postavljenimi spominskimi farnimi ploščami v Rovtah.

Krajani so 70. obletnico ustanovitve domobranstva, 20. obletnico postavitve spominske plošče žrtvam vojnih in povojnih zločinov zaznamovali tudi z razstavo.

► poklicali iz domače hiše štiriin-dvajsetletno Francko Mravljec. Francka se ni prav nič prestrašila in je zaskrbljeno mater pomirila, da se bo hitro vrnila. Nekaj metrov od doma so jo ustrelili in jo pustili ležati sredi ceste. Na prsi so ji dali papir z napisom: »Tako se bo zgodilo vsakemu, ki bo izdajal slovenski narod.« Domačin Karel Leskovec, ki je tedaj že bil v partizanih, je kasneje opisal ta uboj v svoji knjigi Križpotja: »Nikomur se ni sanjalo, da bi kaj vedela o aktivistih OF, in tudi verjel ni tega nihče. Učinek na večino prebivalstva je bil drugačen, kot so pričakovali tisti, ki so to storili. V Rovtah ljudje niso imeli za tak greh, če je kakšno dekle rado hodilo z Italijani. To se je dogajalo že pred vojno.« (K. Leskovec, Križpotja, str. 70) ...

... Tisto noč in naslednji dan so se partizani oglašali še po drugih kmetijah in pobrali več mož in fantov iz Podlpe in Smrečja. Vse so privedli v taborišče v Česirkovem gozdu. Samo v Smrečju se je zapletlo. Ko so prišli po Antona Leskovca, je skušal zbežati. Padel je v sadovnjaku

pred domačo hišo. Nekaj mož in fantov so po zaslišanju izpustili, sedem pa so jih verjetno še isti dan pobili in zakopali v bližini taborišča. Eden od njih je bil tudi Pavel Lukan. Med partizani v Česirkovem gozdu je bilo tedaj tudi nekaj domačinov iz okolice Rovt, ki so Lukana in druge žrtve dobro poznali ...

... Nekaj kilometrov od Česirkovega gozda proti Zaplani in Vrhniku je Vranja peč. Tam je bilo še eno partizansko taborišče. Enota, ki je bila v Česirkovem gozdu, se je 26. julija zvečer premaknila tja. Morda tudi samo en del. Komaj so bili torej zasuti grobovi v Česirkovem gozdu, že so besni vdrli v župnišče v Zaplani. Odvedli so župnika Jožeta Geohelija in ga 27. julija popoldne ubili v taborišču na Vranji peči. Njemu niti groba niso privoščili. Pahnili so ga preko pečine in ga pustili ležati med skalami in grmovjem. Župnik je bil tako priljubljen, da so celo somišljeniki OF prosili zanj. Dobili so odgovor, da so ga poslali na Dolenjsko. Pozneje so zgodbo spremenili. Sedaj so razširjali, da

»je bil likvidiran, ker je v Zaplani ustanavljal belo gardo ...«.

... Ali je kaj čudnega, če so se v Rovtah in Zaplani po vseh teh grozotah odločili za samoobrambo? Jedro te samoobrambe so bili možje in fantje, ki so že prej pristopili k Slovenski legiji, tajni vojaški organizaciji Slovenske ljudske stranke. Sedaj so lahko uporabili orožje, ki so ga prej skrivali pred Italijani in pred partizani. Iz Ljubljane je prišel rezervni kapetan Pavle Vošnar in prevzel poveljstvo nad skupino štiridesetih mož in fantov. 12. avgusta so odšli v Šentjošt in se za nekaj časa pridružili šentjoški vaški straži. Skupaj s Šentjoščani so proti koncu avgusta prišli v Rovte in Zaplano. Pridružili so se jim še drugi. Tedaj je nastala vaška straža na Zaplani. Postojanka vaške straže v Rovtah je bila ustanovljena nekaj kasneje. Z gotovostjo si upamo trditi, da v Rovtah ne bi bilo vaške straže, če partizani ne bi začeli z nasiljem ...

Slovesnost je šla v nos Rovte na žalost niso osamljen primer iz slovenske zgodovine med drugo

svetovno vojno. Takšni ekscesi so se dogajali povsod po tistem delu Slovenije, ki je bil pod italijansko okupacijo. Po mednarodnih pravilih mora okupator skrbeti za red na okupiranem območju, a Italijani so se okupacije lotevali z levo roko, in zato so se ekscesi lahko dogajali. Ob takih okupatorjih je bila organizacija vaških straž nujna za zavarovanje prebivalstva. Na nemškem okupacijskem območju pa so okupatorji vsakršne ekscese zatrli že v kali, zato tam vaških straž nikoli ni bilo.

Seveda je šla nedeljska slovesnost v Rovtah najbolj v nos tistim, ki so iz medvojne in povojne morije potegnili največjo korist: nekaj še živim partizanom in njihovim dedičem, naravnim ali idejnim, ki jim je po vojni vzpostavljeni totalitarni sistem omogočil lagodno življenje in privilegije uživajo še sedaj. Najbolj običajna floskula, milijonkrat ponovljena, je, da so bile vaške straže in kasneje iz njih nastali domobranci izdajalci, ker so prejeli orožje od okupatorja. Mar bi se morali pustiti ropati in pobijati brez odpora? Dediči roparjev in pobijalcev pa se še poskušajo prikazovati kot del protifašistične koalicije. Zanimivo je, da dediče slovenskih partizanov nekako vedno pozabijo povabiti na proslave ob obletnicah protifašistične koalicije v Normandijo, v Reims in celo v Moskvo. Tujina prav dobro ve, da so slovenski partizani imeli protifašistični in narodnoosvobodilni boj samo za fasado, pod katero so lahko ropali, pobijali in zganjali komunistično revolucijo. Z roparji in morilci pa normalni ljudje navadno nočejo imeti nobene opravke. **D**

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Idejnim dedičem medvojnih zločincev je šla nedeljska slovesnost v nos. Ob spomeniku t. i. NOB na Židovniku so z boljševisitično maskarado ovirali lokalni promet.